

DILUȚII SI POTENȚE in istoria homeopatiei

Dr. Gheorghe Jurj

există o mare dispersie în ceea ce privește
utilizarea diverselor potențe/diluții în practica
homeopatiei

ar fi util de făcut o incursiune în istoria acestui
subiect

„Ce mare progres a fost făcut în știința noastră terapeutică fie în ceea ce privește acuratețea-i sau selectarea remediului, după moartea Maestrului din 1843... Este adevărat că mereu adăugăm noi remedii și le verificăm pe cele vechi, dar nici un fel de progres nu a fost făcut în chestiunea dozei.” [1]

[1] Allen H.C. The dynamic element of the remedy, International Hahnemannian Association, pag 95, 1906, în EH 2.2, 2007.

Homeopatia lucrează mult cu diluții ultramoleculare, așa numitele diluții infinitezimale, alături de principiul similitudinii este o cheie de boltă a acestei distincte discipline terapeutice.

avem de a face cu soluții extrem de diluate, până la limita comprehensibilului în actualul cadru științific (care este limita dată de numărul lui Avogadro [1], 6.022×10^{23} , ce s-ar situa la 10^{-23} , adică în jurul diluției centezimale a 12-a). Dincolo de această diluție probabilitatea ca într-o soluție să mai existe o moleculă din substanța inițială este asimptotic nulă.

[1] Numărul lui Avogadro este atașat numărului calculat de atomi sau molecule într-un gram mol din orice substanță chimică. Teoretic , dincolo de acest număr , dacă se face o diluție a substanței, probabilitatea de a mai găsi o moleculă din respectiva substanță este nulă.

homeopații , începând cu Hahnemann, vorbesc mai puțin de **diluții** cât de **potențe**, făcând prezumția că fiecare diluare, însoțită de procesul de sucusiune sau triturare, nu doar diluează substanța, ci aduce un plus de acțiune asupra omului și sistemelor biologice, numit „potență” .

„Prin intermediul acestor proceduri mecanice, o schimbare este efectuată în respectivul remediu, care în forma sa crudă se arată doar material, astfel încât...prin intermediul unor diluții tot mai mari, el este schimbat și făcut din ce în ce mai subtil într-o putere dynamică, spirituală care, într-adevăr, în ea însăși, nu cade în percepția simțurilor noastre.. dar își manifestă puterea vindecătoare a acestei forțe invizibile în organismul bolnav” [1]

[1] Hahneamann, S: Organon of Medicine, par 270, în ediția din 1922, editată de Dudgeon, R.E. în EH 2.2 , 2007.

Ce potențe a folosit Hahnemann?

O examinare a potențelor folosite de Hahnemann în timpul vieții, în diferitele sale perioade, ne aduce informații dintre cele mai interesante. De la început trebuie să spunem că el a experimentat aproape în permanență și, de aceea, de-a lungul vieții, Hahnemann a folosit diluții foarte diferite.

La începuturi, Hahnemann a folosit pur și simplu substanțele medicinale ale timpului său dar în cantități foarte mici.

problemele pe care le ridică ajustarea
medicamentelor la reactivitatea pacientului
diluțiile au început să crească.

Modificarea potențelor a mers oarecum în
paralele cu etapele experiențelor și existenței
sale; fiecare mutare dintr-un loc în altul a dus
și la o modificare a perspectivei sale în
legătură cu diluțiile.

În primele trei ediții ale Organonului , Hahnemann nu vorbește decât de reducerea cantității medicamentelor , de cea mai mică doză eficace. Termenul propriu zis de potență apare doar în a 4 –a ediție a Organonului, odată cu teoria Dynamisului ca forță vitală determinantă a proceselor morbide.

Pragmatismul lui Hahnemann.

scopul lui Hahnemann a fost în primul rând unul **pragmatic**.

Spre deosebire de kentienii de mai târziu, care , pornind de la a patra ediție a Organonului, vedeau în potențare un proces spiritual în care erau implicate considerații metafizice*,

principalul motiv pentru care Hahnemann a experimentat diluții din ce în ce mai mari a fost unul *practic* și anume **reducerea agravărilor** provocate de acțiunea remediilor homeopatic similare.

Scopul permanent al lui Hahnemann a fost cel enunțat încă din al doilea paragraf al Organonului: obținerea unor vindecări rapide, permanente și blânde, lipsite de reacții nedorite din partea organismului.

demersul lui Hahnemann a fost unul eminent *experimental* ; ceea ce a descoperit Hahnemann se bazează pe experiență și întreaga sa homeopatie este dominată de acest pragmatism la care nu a renunțat niciodată.

Motivele pentru care Hahnemann a scăzut progresiv cantitatea de substanță au fost legate de doi factori: pe de o parte prezența agravărilor, pe de altă parte nevoia lui de a experimenta mereu noi limite.

Felul în care Hahnemann a crescut diluțiile nu a fost nici liniar nici simplu.

O scurtă istorie a potențelor hahnemaniene

Punctul de plecare al homeopatiei a fost legea similarității, descoperită de Hahnemann prin experiment făcut pe el însuși cu Chincona, după lectura Materiei Medicale al lui Cullen. De aceea, primul lucru descoperit a fost în legătură cu *substanța* ce poate fi folosită homeopatic, conform principiului similitudinii. În primii ani ai homeopatiei, Hahnemann nu vorbește de potențe ci de *substanțe atenuate*.

Începând din jurul anului 1796, după apariția *Fragmenta*, el a început să folosească substanțe în cantitate foarte mică dar care erau încă în doze ponderale. Cu timpul cantitatea de substanță s-a redus progresiv, pentru că una dintre marile surse de nemulțumire ale lui Hahnemann în legătură cu alopazia erau dozele mari – și practic de necontrolat – folosite.

Din **1784 până în 1797** toate dozele folosite de Hahnemann au fost în „grăunțe” (a 480 parte dintr-o uncie) și drahme (echivalentul în greutate a 60 de grăunțe)[\[1\]](#) , doze de la 20 de grăunțe până la o grăunță din substanță, în mai mult de 95%din cazuri , ceea ce era apropiat cu folosirea curentă. În această perioadă Hahnemann trăia la Dresda (1784-1792) , mai mult din traduceri, luptându-se cu sărăcia ; în 1790 traduce Cullen și face primul experiment cu China. Între timp dobândește renume ca traducător de scrieri științifice dar nu mai practică aproape deloc medicina. În 1796 publică „ ***Eseu asupra unui nou principiu pentru cunoașterea virtuților curative ale substanțelor medicinale*** „ care este prima scriere în care enunță principiul similarității și necesitatea de a experimenta medicamentele pe oameni sănătoși. Apoi urmează perioada de mișcări continue dintr-un oraș în altul: între 1792 și 1804 Hahnemann a locuit în nu mai puțin de 14 orașe! Din 1796 începe din nou să practice medicina fără să ia bani pentru medicamentele pe care le producea el însuși.

[\[1\]](#) În sistemul farmaceutic anglosaxon de măsură a cantităților, un grăunte (aprox 64,779 miligrame) este a 60-a parte dintr-o drahmă (o drahmă este aprox 3.88793 grame, , iar uncie este egală cu 480 de grăunțe (31.10 g).

În anul 1797, Hahnemann publică, în jurnalul lui Hufeland mai multe cazuri:

Un caz de atac astmatic în care a folosit întâi Ignatia , care a adus o oarecare ameliorare la doze de câte opt grăunțe, dar atacul a cedat complet la o drahmă și jumătate de coajă de Cinchona. Apoi alte două cazuri (unul de febră intermitentă și altul de hematurie) în care a folosit aceleași remedii.

În anul 1801 , Hahnemann publică , la Gotha, o lucrare despre „Tratamentul și prevenția scarlatinei” în care, pentru prima dată, aplică pe scară largă tratamentul homeopatic, cu succes. În cursul epidemiei, a utilizat mai multe remedii după starea pacienților. Iată modul de preparare pentru Opium (pe care l-a găsit indicat pentru debutul bolii)

„ pentru uzul intern, am luat o picătură de tinctură și am amestecat-o intim cu 500 de picături de alcool diluat (echivalentul a C 5, sau D 10) și apoi, o picătură din acest amestec l-am amestecat din nou cu 500 de picături de alcool, amestecând bine. Din această tinctură diluată de opiu (care conține, în fiecare picătură o a cincimilionimea parte dintr-o grăunte de opiu) o picătură a fost mai mult decât suficientă pentru a îndepărta starea descrisă mai sus, în cazul unui copil de patru ani, iar 2 picături, în acela al unui copil de 10 ani”

După cum se vede este vorba de două diluții succesive 1/500, ceea ce, în termeni cantitativi, ar fi echivalentul aproximativ al diluției C2.

Un al remediu utilizat a fost Ipeca , preparat după cum urmează:

„Am folosit tinctura preparată prin digestie la rece pentru câteva zile, o parte din pulbere la 20 de părți de alcool, și din aceasta o picătură a fost amestecată cu 100 de picături de alcool slab; din aceasta am dat o picătură pentru copii mici dar celor mai în vârstă câte zece picături au fost date pe doză”

În acest caz, este vorba întâi de o diluție 1/20 urmată urmată de o diluție centezimală.

Hahnemann mai amintește încă un remediu, Matricaria Chamomilla, pe care l-a folosit în aceeași epidemie de scarlatină din 1799 pentru convalescențele evoluând rău.

Pentru aceasta, metoda de preparare a fost

„ un grăunte (din sucul uscat) a fost întâi dizolvat în 500 de picături de apă și apoi amestecat intim cu 500 de picături de alcool, iar din această soluție o picătură a fost amestecată cu 800 de picături de alcool diluat (1/800000 dintr-un grăunte din sucul uscat) din care am dat o picătură pentru copii mici, două pentru cei de 10 ani ș.a.m.d.”

Este vorba deci de două diluții 1/500 și una 1/800, echivalentul cantitativ ar fi în jur de C1-C2

Pentru fiecare din cele patru remedii descrise mai sus, a întrebuintat un alt mod de preparare; este un exemplu în care putem vedea că, la început lucrurile nu erau deloc clare în ceea ce privește diluțiile, că Hahnemann avea deja în minte și practica principiul dozelor mici dar că la acea dată nu a ajuns încă la o metodologie unitară și nici la ideea diluției centezimale propriu-zise

Stabilirea diluțiilor centezimale s-a impus ca necesitate odată cu ***acceptarea doctrinei homeopatice de către alții medici***; în atare condiții trebuia să existe o metodă standard, simplă, ușor reproductibilă și unitară iar Hahnemann a optat pentru metoda centezimală, care îndeplinește aceste condiții. Este evident că tipurile de diluție (decimale, centezimale, etc.) sunt pur convenționale, mărimea lor nu reflectă nimic altceva decât o convenție impusă și acceptată în cadrul comunității.

Dilutiile decimale

O părere încetățenită printre homeopați este aceea că ele ar fi fost introduse de Hering. În recenzia la *Thorsons Encyclopaedic Dictionary of Homoeopathy* de Harald Gaier, Julian Wiston scrie „*autorul menționează că scara decimală (potențele X) au fost introduse de Hering. În realitate ea a fost introdusă de Dr. Samuel Dubs din Philadelphia, în anul 1839*”.

Într-o altă recenzie, același autor scrie „*McCabe susține că Hahnemann a început să experimenteze cu diluții și succusiuni utilizând DOUĂ scale : scara X (1:10) și scala (1:100). Însă nu există nici o dovadă că Hahnemann ar fi utilizat vreodată potențele decimale*

Începând din 1797 Hahnemann a început să folosească substanțe mult atenuate dar încă fără să existe aibă reguli exacte dozele prescrise fiind aproximativ **echivalente** cu 2X(sau D = diluții decimale) 4X și 2 C .

Morrel scrie însă despre trecerea lui Hahnemann de la dozele ponderale joase la diluții "*acestea includeau 2X, 4X și 2c.*

În 1799 a început să reducă dozele în continuare folosind 5x, 6x, 3c și 8x, sau forma lor crudă echivalentă diluată și agitată sau "o linguriță într-un pahar cu apă" .."În 1800 începe să folosească 10x, iar peste trei ani, în 1803 apare prima dată 12 C."

. În 1805 apare în limba latină "***Fragmenta de viribus medicamentorum positivis***" în care sunt publicate pentru prima dată provingurile a 27 de substanțe, dintre care Aconit, Belladonna, Ignatia, Pulsatilla, Opiu, etc..

Tot în 1805 apare „***Medicina experimentului***” care prefigurează Organon-ul.

În 1808 folosește pentru prima dată termenul de *homeopatie* în „ Scrisoare pentru un medic de rang înalt”
În 1805 merge cu diluarea până la 18 C una dintre diluțiile sale preferate toată viața. Urmează o perioadă în care aproape 10 ani nu apar diluții noi.

Sfârșitul perioadei de la Torgau este încununat de publicarea celor 2 opere de căpătâi ale Homeopatiei : „Organon-ul medicinei” În 1810 și „ Materia Medica Pura” în 1811.

După o lungă perioadă de pauză în ceea ce privește potențele, de abia în 1814 apar în scrierile sale 8C, 15C și 16C.

În 1816 apare pentru prima dată 30C care va rămâne potența cea mai utilizată și recomandată în toată cariera sa. În 1819 apare prima dată 6C

O altă diluție favorită, 24C apare în scrierile sale din 1821.

„ **Bolile Cronice**” , în 1828, unde apare concepția despre miasme care nu este acceptată însă de toți practicanții homeopatiei din epocă și nici mai târziu.

A patra ediție a organonului apare în 1829; Hahnemann încearcă să impună o limită a potențelor la 30 CH, pe care o consideră o potență standard atât pentru provinguri cât și pentru terapie .

Nu reușește în nici una dintre aceste limitări :
Contele Korsakov, Jenichen și Schreter merg mai departe cu diluțiile până la peste 2000.

'A existat un mic corp de elevi suprazeloși, neliniștiți să depășească Maestrul în potențare ...ei au produs a 60-a, a 90-a, a 200-a și în final a 1500-a potență. Printre acești enuziaști rolul principal l-au jucat ... Dr Gross of Jüterbogk, Dr Schréter din Lemberg și General Korsakoff în Russia. Ei au devenit adevărații fondatori ai teoriei potențelor înalte, care mai apoi și-a găsit harnicul și zelosul protagonist în Stapf” [1]

[1] Haehl, R : Samuel Hahnemann, His Life and Work , vol 1, p321, 1922

La început, Hahnemann nu a fost foarte încântat de o creștere nelimitată a potențelor, deși încă din 1825 a prescris pentru prima dată Thuja 60 C într-un caz de gonoree. Într-o scrisoare adresată lui Schreter, în 12 septembrie 1829 el scria:

„ Nu aprob faptul că potențați medicamente peste XII și XXII ...trebuie să fie o limită aici, nu se poate merge tot mai departe infinit. Dar decizând în mod definitiv că medicamentele homeopatice trebuie diluate și potențate până la X (= 30 CH, nota lui Haehl) apare un proces omogen în tratamentul tuturor homeopaților, și atunci când ei descriu o vindecare vom fi capabili să lucrăm după ei în același mod, întrucât ei operează cu aceleași instrumente ca și noi. Atunci , inamicii noștri nu ne vor putea reproșa că nu avem nimic definite, că nu avem nici un standard fix

În 1830 se face prima referință la **metoda olfacției** pe care o va folosi până la sfârșitul vieții dar în care nu va avea, practic, discipoli.

A 5-a ediție a Organonului apare în 1833; în el nu se mai menționează limita de 30 CH, se introduc însă **dozele diluate în apă și administrate în creștere progresivă**, cu un grad de diluție sau potențare diferit la fiecare administrare (de ex 200, 201, 202, etc....).

odată cu dozele administrate în apă, folosește prescripția zilnică, uneori de mai multe ori pe zi, repetată timp de mai multe zile, uneori pe durata a luni de zile, a aceluiași remediu, cu condiția unei ușoare modificări de diluție.

Practic, în a 5-a ediție a Organonului Hahnemann abandonează ideea unei doze unice, urmată de o lungă perioadă de așteptare (idee din care Kent va face o dogmă).

În 1842 textul final la a șasea ediție a Organonului este terminată dar nu va fi publicată decât în 1922. În acest text Hahnemann afirmă că cele mai bune potențe sunt potențele LM.

În caietele cazurilor de la Paris , se vede însă că el a folosit și numeroase potențe centezimale, procentul diluțiilor LM nedepășind, între 1835-1843, 17% din totalul potențelor folosite

În 1838 își fac apariția Potențele LM sau de 50.000 efectuate după o metodă dezvoltată chiar de Hahnemann, în care se triturează până la C3, apoi se efectuează o diluție de 1/499 (se impregnează 500 de granule cu o picătură) care apoi sunt folosite ca bază pentru diluarea centezimală 1/99, în mediu lichid și re-impregnare pe granule. Acest tip de potență nu a fost cunoscut și folosit în lumea homeopatică până la publicarea tardivă, în 1922, a ediției a șasea a Organonului și chiar mult timp după aceea. În afară de Hahnemann și Melanie, singurul care se pare că a fost înștiințat despre ele a fost

câteva concluzii:

Hahnemann a folosit un spectru larg de potențe de-a lungul vieții , de la potențe ponderale până la diluții foarte înalte , ca, de exemplu., diluțiile LM

A folosit metode diferite de administrare, de la doza unică uscată, la doze zilnice, repetate, în apă, pe perioade lungi de timp

Evoluția înspre diluții înalte a fost progresivă, în etape și niciodată definitivă. În fiecare etapă nu a abandonat complet diluțiile anterioare, astfel că niciodată nu a folosit în fapt o singură potență sau un singur mod de administrare

Homeopați și potențe

Marjory Blacky de pildă, spunea că spre sfârșitul carierei sale nu administra decât două potențe: 10 M în acut și 6 CH în cronic.

Dacă citim cazurile lui Kent | vedem uneori diluții aiuritoare ca 71 M sau 103 M folosite cu succes. Dacă citim părerea lui Boenninghausen vedem că după 1840 folosea mai ales 200 CH, chiar pentru cazuri acute sau cu leziuni organice.

În schimb, în Boericke cel mai adesea potențele recomandate sunt mici, de la tinctură mamă la 6 CH, rareori ajungând la 30 CH .

Kent J T : *New Remedies, clinical cases, lesser writings, aphorisms and precepts*, Chicago: Erhart and Karl (1926). Kent relatează, de exemplu despre un caz de hemoragie uterină vindecat cu Aletris Farinosa 45 M, (pag 6), un caz de gută cu Abrotanum 45 M (pag 504),

Un caz de abces al feței cu Tarentula Cubensis, 12 X (pag 506); de altfel în toate cazurile de abcese sau carbuncule de care relatează kent a folosit doar această diluție;

Nitric acidum, 1200 (521) într-un caz de infecție urinară cu urină mirosind puternic ca urina de cal...I have seen similar bladder symptoms cured with this remedy (Eryngium aq.) when used in the 3x, 6x, 12x, 30x, in a surprising manner.(pag 519), Cenchrus Contortus, 45 M pentru o faringită (6 pudre date in fiecare seară) dar CM pentru dureri ovariene,

Sulphur 55 M în artrită (pag 535) urmat de Sulphur 81 M apoi de Calcarea 85 M, și de Lycopodium 71 M, apoi de Rhus tox 32 M) succesiunea a avut loc in decurs de 4 ani, Kent repetând dozele unui remediu până când simptomele au indicat remediul următor).

Arsenicum 103 M ,la fiecare 6 ore, in cefalee, Borax, 3 M in dismenoree însoțite de ulceratii bucale și labiale,

Lachesis 4M, în epiteliom, Natrium Sulphuricum, 20 M urmat de 50 M și 100 M, apoi de Lyc 43 M intr-o hepatită cronică, Mezereum, 20 M intr-o eczemă debutând cu vezicule și continuând cu cruste umede, Cocculus, 30 M în cefalee, Lachesis 41 M urmat de MM intr-un caz de hemofilie, Mercurius 6 M pentru dureri ovariene pe dreapta, etc...

Comentând asupra tratamentului în timpul febrei tifoide din 1853, Boenninghausen scria „ În toate aceste cazuri, fără excepție, am folosit doar potența 200 și de fiecare dată doar o singură granulă, pentru că experiența de ani de zile mi-a arătat că teama că unele sau altele dintre granule să nu fie corect impregnate nu este deloc necesară. Într-un singur caz am renunțat la potența 200 de Taraxacum și a trebuit să dau 30, dar mai apoi am văzut că potența 1000, preparată de Jenichen a fost suficientă (Boenninghouse, CM, The Lesser Writings, 1908, în EH, 2.2)

Borland D. scrie : *În tratamentul acestor carcinoame esofagiene încep de obicei cu o potență joasă. Până acum dădeam 30 C dar probabil că am să merg mai jos și am să dau 12. O doză pe zi timp de 3,4 sau 5 zile apoi opresc administrarea și aștept urmăresc efectul. De fiecare dată când sunt semne de dificultate crescută încep administrarea din nou, dând o doză zilnic pentru alte 4 sau 5 zile și apoi mă opresc din nou. De fiecare dată când repet schimb potența. Dacă am început cu 30 merg mai departe la 200 , apoi data viitoare 1M apoi 10M. Nu am văzut nici un caz în care să trebuiască să urc peste 10M ,,*

„ Am început să schimb potența în acest fel pentru că, în ultimele sale considerații în chestiunea potenței Hahnemann, se pare că a afirmat că dacă se schimbă potența se pot repeta dozele mai repede decât dacă păstrăm potența inițială. Acest lucru a fost încercat în țară și este confirmat de experiență. Se pare că nu prea contează dacă se crește sau se scade potența atâta vreme cât ea se schimbă. De exemplu, dacă ați dat 200 se pare că nu contează dacă se merge în sus la 1M sau în jos la 30 C; punctul important este ca potența să fie modificată”[\[1\]](#).

[\[1\]](#). Borland D M. : Digestive Drugs, 1940, în EH 2.2

Cei mai mulți dintre homeopați englezi , până spre 1860, au folosit potențe joase ceea ce însemna 2X, 3X în principal, cu foarte puțini care utilizau 6X sau 3C. Primii homeopați din Marea Britanie cuprindeau o „remarcabilă cohortă de 3X men Yeldham, Galley Blackley, Byres Moir, Washington Epps, Knox Shaw, etc. Foarte puțini foloseau și potențe ca 12, 18, sau 30 C, care au fost principalele folosite de Hahnemann de-a lungul vieți”

H.C. Allen în micul tratat asupra terapiei febrilor intermitente [1] afirmă că potența nu are nici o importanță:

„ Selectarea remediului este întrebarea întrebărilor – cea de vitală importanță atât pentru medic cât și pentru pacient. Odată ce a fost găsit fără greșală cu certitudine că va rezulta o vindecare. Prin comparație, chestiunea potenței cade în insignifianță. Cu cât este mai perfect simillimun-ul cu atât vindecarea va fi mai rapidă și mai sigură. Pe de altă parte, dacă remediul nu este potrivit nu contează cât de înaltă sau joasă este potența ori cât de masivă este doza pentru că în mod sigur vom rata; sau în cel mai bun caz vom realiza doar o vindecare parțială prin suprimarea stării acute. Învățăm cu greu marea lecție insuflată de Hahnemann de al prima la ultima pagină a Organonului: calitatea și nu cantitatea este aceea care vindecă. Selectarea remediului potrivit este un moment mult mai important decât cantitatea în care este administrat” .

Există și astăzi școli de homeopatie care folosesc mai mult potențele decimale (în special în Germania și Elveția) la fel cum

există școli care folosesc potențele centezimale dar numai până la 30 CH (școala franceză, cu binecunoscuta scară , 5, 7, 9, 15, 30 CH)

sau potențe foarte înalte M, DM, CM, MM (cum se întâmplă în școlile de sorginte kentiană)

sau potențe LM

Ce se poate afirma însă destul de clar este faptul că , deocamdată, NU AVEM NICI UN CRITERIU , altul decât cel empiric, legat de experiența unor homeopați sau școli, pentru a determina dinainte care sunt diluțiile cele mai eficace pentru anumite cazuri și anumite remedii.

„...și în homeopatie, dificultatea de a ajunge la experiențe valide, nu este atât de ușor de surmontat când vedem că o aceeași propoziție este afirmată decis de unul și negată total de altul. Astfel, acolo unde unii neagă aproape orice acțiune a potențelor înalte, și le consideră ridicole și nebunești, alții exaltează acțiunea lor ca fiind mult mai decisă decât a potențelor joase, și fiecare parte reclamă de partea sa experiența..”

Potențele la Kent

După Hahnemann a fost homeopatul care a influențat cel mai mult gândirea și practica acestei discipline. Având în vedere adeziunea sa la spiritualismul lui Swedenborg^[1], faptul că el a fost un adept înfocat al diluțiilor ultraînalte este de înțeles.

Pentru Kent „*potența trebuie să corespundă cu gradul de susceptibilitate care cere medicamentul*” și „puterea este cea care vine actual dinăuntru și atunci când potențăm, mergând mai sus și mai sus...este în acest sens că remediul devine mai puternic prin potențare. De fapt, vorbind despre planul material, remediul devine mai slab prin potențare pentru că planul material este redus

Kent a folosit si dilutii joase

de exemplu, în Scrierile Minore, de fiecare dată când se referă la remediul Tarentula Cubensis, Kent vorbește de diluția 12 X (decimala a 12-a) ca fiind eficace.

„ după o doză de Tarantula cubensis 12x a apărut a imediată modificare în bine, nu s-a mai format puroi și a fost bine după 10 zile [\[1\]](#)

Apoi, mai departe *„ am văzut simptome similare vindecate cu acest remediu (Eryngium aq) când a fost folosit în 3x, 6x, 12x, 30x, la modul surprinzător”*

Am început să practic cu diluțiile cele mai mici și cu substanțe crude încercând să urmez regulile, dar cu aceste mijloace am fost capabil să vindec doar afecțiuni superficiale. Munca mea era departe de a fi satisfăcătoare, totuși era ceva mai bună decât metoda veche și era mai blândă decât joaca de-a medicina cu purgații și emeze....Mai târziu am hotărât să testez potența 30 să văd dacă mai e vre-o urmă de medicament în ea, preparând cu mâna mea o potență de Podophyllum, 30 cu apă în scară centezimală.

potența 30 CH - considerată o vreme de Hahnemann o limită a potențelor înalte - nu este considerată de Kent decât o *potență joasă*, la începutul unei scări care urca ușor la 200, la 1000 , scris ca M, la 100.000 (CM) și chiar la un milion (MM). Chiar și acum acestea sunt potențe utilizate frecvent de homeopatii care se reclamă drept clasiciști.

Kent a aratat necesitatea ca medicul homeopat să cunoască și experimenteze mai multe potențe: „*medicul care știe să utilizeze mai multe potențe are de zece ori avantaj față de cel care folosește numai una, nu contează care ar fi,*” [1].

„Iată și regulile pe care le recomandă” *Orice medic ar trebui să aibă la dispoziție potențele 30, 200, 1M, 10 M, .50 M, CM, DM și MM. De la potența 30 la 10 M ...pentru femei foarte sensibile și copii. De la 10M la MM , sunt de folos pentru bolile cronice obișnuite la persoane nu atât de sensibile. În bolile acute, 1M și 10 M sunt cele mai folosite...*